

Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa
(Trọn bộ 24 tập)

Hán dịch: Tam Tạng Pháp Sư Huyền Trang
Việt dịch: Hòa Thượng Thích Trí Nghiêm
Khảo dịch: Hòa Thượng Thích Thiện Siêu
Sài Gòn 1998

--- o0o ---

Tập 21
QUYÊN THỨ 524
HỘI THỨ BA

Phẩm
PHƯƠNG TIỆN KHÉO LÉO
Thứ 26 - 2

Bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Các Bồ-tát Ma-ha-tát trọn nên phương tiện khéo léo như thế, phát tâm tới Vô thượng Chánh đẳng giác đã trải bấy nhiêu thời?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát này phát tâm tới Vô thượng Chánh đẳng giác đã trải qua vô số trăm ngàn trăm ức muôn ức kiếp.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát trọn nên phương tiện khéo léo như thế đã từng gần gũi cúng dường bấy nhiêu Đức

Phật? Phật bảo: Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát này đã từng gần gũi cúng dường vô số chư Phật cát Căng-già.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát trọn nên phương tiện khéo léo như thế đã trồng những bao căn lành màu nhiệm?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát này phát tâm trở đi, không có Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa sở dẫn căn lành nào mà chẳng tinh siêng tu học cho tròn đầy. Nhờ nhân duyên đây trọn nên phương tiện khéo léo như thế.

Cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát trọn nên phương tiện khéo léo được như thế rất là hiếm có.

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Các Bồ-tát Ma-ha-tát trọn nên phương tiện khéo léo được như thế rất là hiếm có.

Thiện Hiện phải biết: Như vùng nhật nguyệt đi quanh soi rọi cõi bốn đại châu làm các sự nghiệp. Trong ấy có bao loại tình phi tình theo thể lực ánh sáng kia mà chuyển đều nên việc mình. Như vậy, Bát-nhã Ba-la-mật-đa soi rọi năm Ba-la-mật-đa kia làm các sự nghiệp. Bồ thí thủy năm Ba-la-mật-đa

tùy thuận thể lực Bát-nhã Ba-la-mật-đa mà chuyển đều thành việc mình.

Thiện Hiện phải biết: Bồ thí thấy năm Ba-la-mật-đa đều được do Bát-nhã Ba-la-mật-đa nhiếp thọ nên mới được gọi là Ba-la-mật-đa. Như vua Chuyển luân, nếu không bảy báu chẳng gọi Luân vương, cần đủ bảy báu mới gọi Luân vương. Bồ thí thấy năm Ba-la-mật-đa cũng lại như thế. Nếu là Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng được gọi là Ba-la-mật-đa, cần được do Bát-nhã Ba-la-mật-đa nên mới được gọi là Ba-la-mật-đa.

Thiện Hiện phải biết: Như có người nữ đẹp nghiêm giàu lớn, nếu không kẻ chồng mạnh mẽ nhiếp hộ dễ bị đũa ác nhân làm xâm nhục, nếu có được chồng mạnh mẽ nhiếp hộ chẳng bị kẻ ác nhân làm xâm nhục. Bồ thí thấy năm Ba-la-mật-đa cũng lại như thế, nếu không được sức Bát-nhã Ba-la-mật-đa nhiếp hộ dễ bị thiên ma và dòng họ chúng làm trở hoại. Nếu có được sức Bát-nhã Ba-la-mật-đa làm nhiếp hộ, tất cả thiên ma và dòng họ chúng chẳng thể làm trở hoại được.

Thiện Hiện phải biết: Như tướng quân dũng, giỏi thạo binh pháp, khéo chuẩn bị các thứ áo gậy kiên cố, lân quốc oán địch chẳng làm hại được. Bồ thí thấy năm Ba-la-mật-đa cũng lại như thế, chẳng

là Bát-nhã Ba-la-mật-đa, thiên ma bà con, người tăng thượng mạn, cho đến thứ Bồ-tát chiên đà la thấy đều chẳng phá hoại được.

Thiện Hiện phải biết: Như các Tiểu vương thấy ở châu Thiệm bộ tùy thời châu hầu Chuyển luân thánh vương, nương Chuyển luân vương được dạo thắng cảnh. Bồ thí thấy năm Ba-la-mật-đa cũng lại như thế, tùy giúp Bát-nhã Ba-la-mật-đa, nhờ được thế lực kia dẫn đạo nên mau tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Thiện Hiện phải biết: Như các nước phương Đông châu Thiệm bộ, không nguồn nào chẳng đều tới sông cả Căng-già, rồi theo sông Căng-già chảy vào biển cả. Bồ thí thấy năm Ba-la-mật-đa cũng lại như thế, đều được Bát-nhã Ba-la-mật-đa nhiếp dẫn nên năng đến được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Thiện Hiện phải biết: Như tay hữu người làm được nhiều việc. Như vậy Bát-nhã Ba-la-mật-đa năng dẫn tất cả pháp lành thù thắng.

Thiện Hiện phải biết: Như tay tả người làm việc chẳng tiện. Như vậy năm Ba-la-mật-đa trước chẳng năng dẫn sanh pháp lành thù thắng.

Thiện Hiện phải biết: Ví như các dòng tùy nó lớn nhỏ, nếu vào biển cả, đồng một vị mặn. Bồ thí

thầy năm Ba-la-mật-đa cũng lại như thế, cần vào Bát-nhã Ba-la-mật-đa mới năng chứng được Nhất thiết trí trí. Do đây được tên Đến bờ kia.

Thiện Hiện phải biết: Như vua Chuyển luân có muốn đi đâu bốn quân theo phò, xe bảo luân đi trước vua và bốn quân. Vua nghĩ muốn ăn uống, xe luân tức vì dừng lại. Đã ăn uống xong, vua nghĩ muốn đi luân liền đi trước, xe luân đi hay đứng theo ý vua muốn, đi đến nơi chỗ rồi chẳng phải đi nữa. Bồ thí thầy năm Ba-la-mật-đa cũng lại như thế, cùng các pháp lành muốn tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, cần nhờ Bát-nhã Ba-la-mật-đa lấy làm tiền đạo, tiến tới ngưng lại đều đồng theo nhau chẳng khi rời bỏ, nếu đến Phật quả khởi phải đi nữa.

Thiện Hiện phải biết: Như vua Chuyển luân đầy đủ bảy báu, có muốn đến đâu bốn quân bảy báu theo hầu trước sau, bảy giờ xe bảo luân tuy đi trước hết mà chẳng phân biệt tướng trước sau. Như vậy năm Ba-la-mật-đa trước cùng các pháp lành muốn tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, quyết định dùng Bát-nhã Ba-la-mật-đa làm tiền đạo. Nhưng Bát-nhã Ba-la-mật-đa đây chẳng khởi nghĩ này: Ta ở trước năm Ba-la-mật-đa làm kẻ tiền đạo hơn hết, kia tùy tùng ta. Bồ thí thầy năm Ba-la-mật-đa chẳng khởi nghĩ này: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đi ở

trước chúng ta, chúng ta tùy tùng kia. Sở dĩ vì sao? Vì sáu thứ Ba-la-mật-đa và tất cả pháp như thế tự tánh đều độn không làm được gì, không có chủ tể, hư giả chẳng thật, tướng trống không, vô sở hữu, chẳng tự tại. Ví như ánh nắng, bóng sáng, trăng nước, việc huyền, mộng thấy, trong ấy đều không có thể tướng chơn thật phân biệt tác dụng.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu tất cả pháp tự tánh đều không, trọn không có thể tướng chơn thật tác dụng. Các Bồ-tát Ma-ha-tát làm sao tu học Bồ thí thấy sáu Ba-la-mật-đa, năng chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát đối sáu thứ Ba-la-mật-đa đây khi siêng tu học, thường khởi nghĩ này: Tâm hữu tình thế gian hằng điên đảo chìm khổ sanh tử chẳng tự thoát được. Nếu ta chẳng tu thắng hạnh khéo léo chẳng năng cứu vớt kia khổ sanh tử được. Ta phải vì các loại hữu tình kia siêng tu Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa phương tiện khéo léo, mau tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, vớt khổ lớn sanh tử các hữu tình. Bồ-tát Ma-ha-tát này khởi nghĩ đây rồi, vì các hữu tình bỏ vật trong ngoài.

Lại khởi suy nghĩ như vậy nữa: Ta đối vật đây trọn không có bỏ. Sở dĩ vì sao? Vật trong ngoài đây

tự tánh đều không, chẳng thể xả thí, chẳng những thuộc ta. Bồ-tát Ma-ha-tát này do quán sát đây tu hành Bồ thí Ba-la-mật-đa mau được viên mãn, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Bồ-tát Ma-ha-tát này vì các hữu tình trọn chẳng phạm giới. Sở dĩ vì sao? Bồ-tát Ma-ha-tát này thường khởi nghĩ đây: Ta vì hữu tình cầu tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, quyết định chẳng nên giết mạng chúng sanh cho đến tà kiến. Cũng định chẳng nên cầu cảnh diệu dục và vui các cõi trời, cũng định chẳng nên cầu bậc Nhị thừa chỉ mình giải thoát. Bồ-tát Ma-ha-tát này do quán sát đây tu hành Tịnh giới Ba-la-mật-đa mau được viên mãn, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Bồ-tát Ma-ha-tát này vì các hữu tình chẳng khởi giận dữ, giả sử hằng bị hủy báng lăng nhục, mổ xẻ lóng đốt, chịu các khổ đau, cũng chẳng phát khởi một niệm ác tâm. Sở dĩ vì sao? Bồ-tát Ma-ha-tát này quan sát tất cả tiếng như vang trong hang, sắc như bọt nước tụ, chẳng nên đối trong vọng sanh giận hờn. Bồ-tát Ma-ha-tát này do quán sát đây tu hành An nhẫn Ba-la-mật-đa mau được viên mãn, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Bồ-tát Ma-ha-tát này vì các hữu tình siêng cầu thiện pháp, cho đến Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, ở thời gian giữa thường chẳng lười biếng. Sở dĩ vì

sao? Bồ-tát Ma-ha-tát này thường khởi nghĩ đây. Nếu ta lười biếng chẳng năng cứu vớt tất cả hữu tình khiến nó xa lìa khổ sanh tử lớn, cũng chẳng năng được Nhất thiết trí trí. Bồ-tát Ma-ha-tát này do quán sát đây tu hành Tinh tiến Ba-la-mật-đa mau được viên mãn, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Bồ-tát Ma-ha-tát này vì các hữu tình tinh siêng tu thắng định, cho đến Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề trọn chẳng phát khởi tâm tán động tham sân si thấy. Sở dĩ vì sao? Bồ-tát Ma-ha-tát này thường khởi nghĩ đây: Nếu ta phát khởi tâm tán động tham sân si thấy, thì chẳng năng thành được việc nhiều ích cho kia, cũng chẳng năng chứng sở cầu Phật quả. Bồ-tát Ma-ha-tát này do quán sát đây tu hành Tinh lự Ba-la-mật-đa mau được viên mãn, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Bồ-tát Ma-ha-tát này vì các hữu tình chẳng lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cho đến Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề thường siêng tu học thắng huệ nhiệm màu. Sở dĩ vì sao? Bồ-tát Ma-ha-tát này thường khởi nghĩ đây: Nếu rời Bát-nhã Ba-la-mật-đa đối các hữu tình chẳng năng trọn nên, cũng chẳng năng chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Bồ-tát Ma-ha-tát này do quán sát đây tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa mau được viên mãn, mau chứng Vô

thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Do nhân duyên đây, mặc dù tất cả pháp tự tánh đều không, trọn không thể tướng chơn thật tác dụng, mà chúng các Bồ-tát Ma-ha-tát siêng tu sáu thứ Ba-la-mật-đa chúng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu sáu thứ Ba-la-mật-đa đây tánh không sai khác, đều là Bát-nhã Ba-la-mật-đa đã nhiếp thọ vậy, làm sao nói được Bát-nhã Ba-la-mật-đa đối năm Ba-la-mật-đa là tối là thắng, là tôn là cao, là diệu là vi diệu, là thượng là vô thượng?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Bồ thí thấy sáu Ba-la-mật-đa tánh không sai khác, đều là Bát-nhã Ba-la-mật-đa đã nhiếp thọ vậy. Nếu không Bát-nhã Ba-la-mật-đa, bồ thí thấy năm chẳng được gọi tên Ba-la-mật-đa. Cần nương Bát-nhã Ba-la-mật-đa, bồ thí thấy năm mới được tên là Ba-la-mật-đa.

Thiện Hiện phải biết: Như loại hữu tình tuy có các thứ thân sắc sai khác, nếu đến nương gần núi chúa Diệu Cao đều đồng một sắc. Như vậy năm Ba-la-mật-đa trước tuy có các thứ phẩm loại sai khác, mà được Bát-nhã Ba-la-mật-đa nhiếp thọ vậy, đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa tu thành mãn vậy, đều vào Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng thể thi thiết tên họ sai

khác được. Lại nữa năm thứ Ba-la-mật-đa trước nương dựa Bát-nhã Ba-la-mật-đa mới năng chứng được Nhất thiết trí trí, mới được tên là Đến bờ kia. Vậy nên sáu thứ Ba-la-mật-đa đều đồng một vị, tánh không sai khác, chẳng thể thi thiết đây là Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Sở dĩ vì sao? Sáu thứ Ba-la-mật-đa như thế đều năng chứng được Nhất thiết trí trí, năng đến bờ kia, tánh không sai khác. Do nhân duyên này bồ thí thấy sáu chẳng thể thi thiết có tên họ khác.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Ba-la-mật-đa và tất cả pháp nếu theo thật nghĩa đều không sai khác đây kia hơn kém, vì duyên nào nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa đối năm Ba-la-mật-đa là tối là thắng, là tôn là cao, là diệu là vi diệu, là thượng là vô thượng?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Nếu theo thật nghĩa Ba-la-mật-đa và tất cả pháp đều không sai khác đây kia hơn kém. Nhưng nương tác dụng lời nói thế tục, nói có sai khác đây kia hơn kém, thi thiết Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì muốn độ thoát sanh lão bệnh tử các loại hữu tình tác dụng thế tục. Nhưng sanh lão bệnh tử các hữu tình đều chẳng thật có, chỉ giả thi thiết. Sở dĩ vì sao? Vì hữu tình vô nên phải biết các pháp cũng vô sở hữu. Bát-nhã Ba-la-mật-đa sáu

thăm đạt tất cả pháp đều vô sở hữu nên mới năng vớt sanh lão bệnh tử tác dụng thế tục cho các hữu tình. Do đây nên nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa đối năm Ba-la-mật-đa là tối là thắng, là tôn là cao, là diệu là vi diệu, là thượng là vô thượng.

Thiện Hiện phải biết: Như vua Chuyển luân có bao nhiêu bảo nữ, đối trong người nữ là tối là thắng, là tôn là cao, là diệu là vi diệu, là thượng là vô thượng. Như vậy Bát-nhã Ba-la-mật-đa đối năm thứ Ba-la-mật-đa trước là tối là thắng, là tôn là cao, là diệu là vi diệu, là thượng là vô thượng.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vì duyên nào Như Lai chỉ hằng khen nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thăm đối Bồ thí thấy Ba-la-mật-đa là tối là thắng, là tôn là cao, là diệu là vi diệu, là thượng là vô thượng?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bởi Bát-nhã Ba-la-mật-đa đây khắp năng nhiếp thọ tất cả thiện pháp hòa hợp tói vào Nhất thiết trí trí an trụ chẳng động, đem vô sở đắc mà làm phương tiện vậy.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Như vậy Bát-nhã Ba-la-mật-đa đối các thiện pháp có lấy bỏ chẳng?

Phật nói: Chẳng có vậy. Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế đối tất cả pháp không lấy không bỏ. Vì có sao? Vì tất cả pháp tự tánh đều không, trọn không thể lấy chẳng thể bỏ vậy.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế đối những pháp nào không lấy không bỏ?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế đối sắc cho đến Nhất thiết trí trí không lấy không bỏ.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế vì sao đối sắc nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí không lấy không bỏ?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế, chẳng suy nghĩ sắc, nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí, vậy nên đối sắc nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí không lấy không bỏ.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Sao là Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng suy nghĩ sắc nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí?

Phật bảo: Thiện Hiện! Do Bát-nhã Ba-la-mật-đa đây đối sắc cho đến Nhất thiết trí trí chẳng suy nghĩ tất cả tướng, cũng chẳng suy nghĩ tất cả sở

duyên, vậy nên đối sắc nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí đều chẳng suy nghĩ.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát chẳng suy nghĩ sắc nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí thì làm sao tăng trưởng căn lành đã trồng? Nếu chẳng tăng trưởng căn lành đã trồng làm sao viên mãn Ba-la-mật-đa? Nếu chẳng viên mãn Ba-la-mật-đa làm sao chứng được Nhất thiết trí trí?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát chẳng suy nghĩ sắc nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí, Bồ-tát Ma-ha-tát này mới năng tăng trưởng căn lành đã trồng. Căn lành đã trồng được tăng trưởng, mới năng viên mãn Ba-la-mật-đa. Vì Ba-la-mật-đa được viên mãn, nên năng chứng được Nhất thiết trí trí. Sở dĩ vì sao? Vì các Bồ-tát Ma-ha-tát cần đối các sắc nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí được chẳng suy nghĩ, mới năng tu các hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát đầy đủ, chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vì nhân duyên nào các Bồ-tát Ma-ha-tát cần đối sắc nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí được chẳng suy nghĩ mới năng tu các hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát đầy đủ, chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát nếu suy nghĩ sắc nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí thời hữu sở đắc, vì hữu sở đắc bèn đắm ba cõi. Nếu đắm ba cõi chẳng thể tu các hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát đầy đủ, được chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát chẳng suy nghĩ sắc nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí thời vô sở đắc. Vì vô sở đắc nên chẳng đắm ba cõi, vì đối ba cõi chẳng sanh đắm mắc vậy mới năng tu các hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát đầy đủ, chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Vậy nên, Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát muốn năng tu các hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát được đầy đủ, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, phải siêng tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chẳng nên suy nghĩ nhiễm đắm các pháp.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát muốn siêng tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phải trụ ở đâu?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát muốn siêng tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, chẳng nên trụ sắc nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vì nhân duyên nào các Bồ-tát Ma-ha-tát muốn siêng tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chẳng nên trụ sắc nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát năng siêng tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đối tất cả pháp vì không chấp đắm vậy, chẳng nên trụ sắc nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí. Sở dĩ vì sao? Vì Bồ-tát Ma-ha-tát này chẳng thấy có pháp khá với trong ấy mà khởi chấp đắm và khá an trụ. Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát dùng không chấp đắm và không an trụ mà làm phương tiện năng siêng tu học được Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm.

Thiện Hiện phải biết: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khởi nghĩ như vậy: Nếu được không chỗ chấp đắm không chỗ an trụ như thế tinh siêng tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm là tu Bát-nhã Ba-la-mật-đa, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Ta năng không chỗ chấp đắm không chỗ an trụ được như thế tinh siêng tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa, là tu Bát-nhã Ba-la-mật-đa, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Bồ-tát Ma-ha-tát này bởi nghĩ như thế, lấy tướng chấp đắm, xa lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu xa lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa thì xa lìa Bồ thí Ba-la-mật-đa, nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí. Sở dĩ vì sao? Vì Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đối tất cả pháp không chỗ chấp đắm. Chẳng phải Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm có kẻ chấp đắm và tánh chấp đắm. Sở dĩ vì sao? Vì Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm trọn không tự tánh

khá đối các pháp có chỗ chấp đắm. Vậy nên, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đối tất cả pháp và Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đều không chấp đắm.

Thiện Hiện phải biết: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm khởi tưởng như vậy: Đây là Bát-nhã Ba-la-mật-đa, ta hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa tức là hành khắp thật tướng các pháp. Bồ-tát Ma-ha-tát này do khởi tưởng đây bèn lui Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu lui Bát-nhã Ba-la-mật-đa thời lui Bồ thí Ba-la-mật-đa, nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí. Sở dĩ vì sao? Vì Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm là giống căn bản tất cả bạch pháp. Nếu lui Bát-nhã Ba-la-mật-đa thời là lui mất tất cả bạch pháp.

Thiện Hiện phải biết: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khởi nghĩ như vậy: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm nhiếp thọ Bồ thí Ba-la-mật-đa nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí. Bồ-tát Ma-ha-tát này lui mất Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu lui mất Bát-nhã Ba-la-mật-đa thời chẳng năng nhiếp thọ Bồ thí Ba-la-mật-đa nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí. Sở dĩ vì sao? Chẳng phải lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa năng khắp nhiếp thọ Bồ-đề phần pháp và năng chứng được Nhất thiết trí trí.

Thiện Hiện phải biết: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khởi nghĩ như vậy: An trụ Bát-nhã Ba-la-mật-đa bèn đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề định được trao ký. Bồ-tát Ma-ha-tát này bởi khởi nghĩ đây lui mất Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu lui mất Bát-nhã Ba-la-mật-đa bèn đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề chẳng kham nhận ký. Sở dĩ vì sao? Vì chẳng lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa khá đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề có được nhận ký.

Thiện Hiện phải biết: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khởi nghĩ như vậy: An trụ Bát-nhã Ba-la-mật-đa thời năng dẫn phát Bồ thí Bát-nhã Ba-la-mật-đa cho đến năng dẫn phát đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả. Bồ-tát Ma-ha-tát này bởi nghĩ như thế thời lui mất Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu lui mất Bát-nhã Ba-la-mật-đa thời chẳng thể dẫn phát Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến chẳng thể dẫn phát đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả. Sở dĩ vì sao? Vì chẳng phải lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa mà năng dẫn phát an trụ thắng pháp được.

Thiện Hiện phải biết: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khởi nghĩ như vậy: Phật biết các pháp không tướng nhiếp thọ, tự chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Được Bồ-đề rồi vì các hữu tình tuyên nói khai chỉ thật tướng các pháp. Bồ-tát Ma-ha-tát này bởi nghĩ như thế thời là lui mất Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu

thăm. Sở dĩ vì sao? Vì Như Lai đối pháp không biết không giác không nói không chỉ. Sở dĩ vì sao? Thật tánh các pháp chẳng thể biết giác, chẳng thể thi thiết, làm sao được có kẻ biết giác nói chỉ tất cả pháp. Nếu nói thật có kẻ biết giác nói chỉ tất cả pháp không có lẽ ấy.

Bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thăm làm sao phải lìa các thứ lỗi lầm như thế này?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thăm khởi nghĩ như vậy: “Tất cả pháp vô sở hữu chẳng thể lấy. Nếu pháp vô sở hữu chẳng thể lấy thời không có kẻ năng hiện đẳng giác, cũng không có năng tuyên nói khai chỉ”. Nếu năng hành như thế là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thăm, lìa các lầm lỗi. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát chấp pháp vô sở hữu chẳng thể lấy, thời lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Sở dĩ vì sao? Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thăm đối tất cả pháp không sở chấp đắm, không sở nhiếp thọ. Nếu đối các pháp có sở chấp đắm, có sở nhiếp thọ thời lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa là xa lìa

hay chẳng xa lìa? Cho đến Bồ thí Ba-la-mật-đa đối Bồ thí Ba-la-mật-đa là xa lìa hay chẳng xa lìa? Nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí đối Nhất thiết trí trí là xa lìa hay chẳng xa lìa?

Bạch Thế Tôn! Nếu Bát-nhã Ba-la-mật-đa đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa hoặc xa lìa hoặc chẳng xa lìa, Bồ-tát Ma-ha-tát làm sao năng được không chấp trước dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa? Như vậy cho đến nếu Bồ thí Ba-la-mật-đa đối Bồ thí Ba-la-mật-đa hoặc xa lìa hoặc chẳng xa lìa, Bồ-tát Ma-ha-tát làm sao năng được không chấp trước dẫn phát Bồ thí Ba-la-mật-đa? Nói rộng cho đến nếu Nhất thiết trí trí đối Nhất thiết trí trí hoặc xa lìa hoặc chẳng xa lìa, Bồ-tát Ma-ha-tát này làm sao năng được không chấp trước dẫn phát Nhất thiết trí trí?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng xa lìa chẳng phải chẳng xa lìa. Vậy nên, Bồ-tát Ma-ha-tát năng được không chấp trước dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Như vậy cho đến Bồ thí Ba-la-mật-đa đối Bồ thí Ba-la-mật-đa chẳng xa lìa chẳng phải chẳng xa lìa. Vậy nên, Bồ-tát Ma-ha-tát năng được không chấp trước dẫn phát Bồ thí Ba-la-mật-đa. Nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí đối Nhất thiết trí trí chẳng xa lìa chẳng phải chẳng xa lìa. Vậy nên, Bồ-tát Ma-ha-tát năng được không chấp trước dẫn phát Nhất thiết

trí trí. Sở dĩ vì sao? Vì chẳng tức tự tánh, chẳng lìa tự tánh mà năng dẫn phát an trụ tự tánh.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chẳng chấp trước sắc rằng đây là sắc, sắc đây thuộc kia. Nói rộng cho đến cũng chẳng chấp trước Nhất thiết trí trí rằng đây là Nhất thiết trí trí, Nhất thiết trí trí đây thuộc kia. Bồ-tát Ma-ha-tát này đối tất cả pháp như thế không chấp trước nên mới năng dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cho đến năng dẫn phát Nhất thiết trí trí. Sở dĩ vì sao? Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đối trong các pháp có chỗ chấp trước rằng đây là pháp, pháp đây thuộc kia, thì chẳng năng tùy ý dẫn phát an trụ công đức thù thắng.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, chẳng quán sắc hoặc thường hoặc vô thường, hoặc vui hoặc khổ, hoặc ngã hoặc vô ngã, hoặc tịnh hoặc bất tịnh, hoặc không hoặc bất không, hoặc xa lìa hoặc chẳng xa lìa. Cho đến chẳng quán Nhất thiết trí trí hoặc thường hoặc vô thường, hoặc vui hoặc khổ, hoặc ngã hoặc vô ngã, hoặc tịnh hoặc bất tịnh, hoặc không hoặc bất không, hoặc xa lìa hoặc chẳng xa lìa. Bồ-tát Ma-ha-tát này đối tất cả pháp như thế chẳng quán sát, bèn dẫn phát được Bát-nhã Ba-la-

mật-đa, cho đến năng dẫn phát Nhất thiết trí trí. Sở dĩ vì sao? Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đối trong các pháp có bao quán sát hoặc thường hoặc vô thường, hoặc vui hoặc khổ, hoặc ngã hoặc vô ngã, hoặc tịnh hoặc bất tịnh, hoặc không hoặc bất không, hoặc xa lìa hoặc chẳng xa lìa, thời chẳng năng dẫn phát an trụ công đức thù thắng.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, thời là tu hành Bồ thí Ba-la-mật-đa. Nói rộng cho đến cũng là tu hành Nhất thiết trí trí.

Lại nữa, Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm tùy đi chỗ nào tất cả bao nhiêu Ba-la-mật-đa và tất cả phần pháp Bồ-đề thấy đều đi theo. Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm tùy đến chỗ nào tất cả bao nhiêu Ba-la-mật-đa và tất cả phần pháp Bồ-đề kia thấy đều theo đến. Như vua Chuyển luân tùy đi chỗ nào bốn bộ dũng quân thấy đều đi theo. Như vua Chuyển luân tùy đến chỗ nào bốn bộ dũng quân thấy đều theo đến. Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm cũng lại như thế, tùy có chỗ đi và có chỗ đến, Bồ thí thấy năm Ba-la-mật-đa và tất cả phần pháp Bồ-đề kia thấy đều theo dõi đến nơi rốt ráo Nhất thiết trí trí. Như kẻ đánh xe giỏi, cưỡi xe tứ mã khiến tránh đường hiểm, đi nơi đường chính, tùy bản ý muốn

năng tới chỗ đến. Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm cũng lại như thế, khéo dẫn tất cả Ba-la-mật-đa và bao nhiêu phần pháp Bồ-đề kia khiến tránh đường hiểm sanh tử, Niết-bàn, đi nơi chánh đạo tự lợi lợi tha đến bản sở cầu Nhất thiết trí trí.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Sao là vì đạo, sao là phi đạo các Bồ-tát Ma-ha-tát?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu đạo Thanh văn hoặc đạo Độc giác, hoặc đạo dị sanh chẳng phải đạo Bồ-tát Ma-ha-tát, vì nương đây chẳng năng tới được Nhất thiết trí trí vậy. Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm sở dẫn tất cả phần pháp Bồ-đề là đạo các Bồ-tát Ma-ha-tát, vì nương đây định năng tới được Nhất thiết trí trí.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu xuất hiện thế gian năng làm đại sự, chỗ gọi chỉ rõ tướng đạo phi đạo cho chúng tất cả Bồ-tát Ma-ha-tát, khiến chúng các Bồ-tát Ma-ha-tát biết đạo phi đạo chóng năng chứng được Nhất thiết trí trí?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm xuất hiện thế gian năng làm đại sự, chỗ gọi chỉ rõ tướng đạo phi đạo cho chúng tất cả Bồ-tát Ma-ha-tát khiến

chúng các Bồ-tát Ma-ha-tát biết đạo phi đạo chóng năng chứng được Nhất thiết trí trí.

Lại nữa, Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm xuất hiện thế gian năng làm đại sự, chỗ gọi độ thoát vô lượng vô số vô biên hữu tình khiến được lợi ích an vui thù thắng.

Thiện Hiện phải biết: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm mặc dù làm vô biên việc an vui lợi tha mà đối việc này không điều lấy đảm.

Thiện Hiện phải biết: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm tuy năng chỉ hiện sự nghiệp sở tác, mà chẳng lấy sắc thọ tướng hành thức, cho đến chẳng lấy Nhất thiết trí trí. Cũng lại chẳng lấy sự nghiệp sở tác Thanh văn, Độc giác.

Thiện Hiện phải biết: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm mặc dù năng dẫn đem tất cả chúng Bồ-tát Ma-ha-tát khiến tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, xa lìa Thanh văn Độc giác thấy, mà đối các pháp không sanh không diệt, lấy tánh pháp trụ làm định lượng vậy.

Bấy giờ, Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, nếu đối các pháp không sanh không diệt, Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm làm sao vì các hữu

tình phải hành bố thí, phải trì tịnh giới, phải khởi an nhẫn, phải siêng tinh tiến, phải vào tĩnh lự, phải tu bát-nhã?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm duyên Nhất thiết trí trí, vì các hữu tình nên hành bố thí, nên trì tịnh giới, nên khởi an nhẫn, nên siêng tinh tiến, nên vào tĩnh lự, nên tu bát-nhã. Bồ-tát Ma-ha-tát này đem căn lành đây cùng các hữu tình bình đẳng chung có, hồi hướng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Bồ-tát Ma-ha-tát này vì đem căn lành đây hồi hướng Vô thượng Chánh đẳng giác, nên tu hành sáu thứ Ba-la-mật-đa mau được viên mãn, cũng tu từ bi hỷ xả Bồ-tát mau được viên mãn. Do đây mau được Nhất thiết trí trí, cho đến ngồi yên tòa diệu Bồ-đề thường chẳng xa lìa sáu thứ Ba-la-mật-đa như thế. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát thường chẳng xa lìa sáu thứ Ba-la-mật-đa như thế thời chẳng xa lìa Nhất thiết trí trí.

Vậy nên, Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát muốn mau chứng được Nhất thiết trí trí phải siêng tinh tiến tu học sáu thứ Ba-la-mật-đa. Phải siêng tinh tiến tu hành sáu thứ Ba-la-mật-đa. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát thường siêng tinh tiến tu học, tu hành sáu thứ Ba-la-mật-đa như thế tất cả căn lành mau được viên mãn, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-

đề. Vậy nên, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát nên cùng sáu thứ Ba-la-mật-đa hằng chung tương ưng chớ nên tạm bỏ.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Bồ-tát Ma-ha-tát làm sao năng cùng sáu thứ Ba-la-mật-đa thường chung tương ưng không lúc tạm nói?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát như thật quán sắc chẳng tương ưng chẳng phải chẳng tương ưng, như thật quán thọ tướng hành thức chẳng tương ưng chẳng phải chẳng tương ưng. Nói rộng cho đến như thật quán Nhất thiết trí trí chẳng tương ưng chẳng phải chẳng tương ưng. Là Bồ-tát Ma-ha-tát này năng cùng sáu thứ Ba-la-mật-đa thường chung tương ưng không lúc tạm nói.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát thường khởi nghĩ này: Ta chẳng nên trụ sắc, cũng chẳng nên trụ phi sắc. Nói rộng cho đến ta chẳng nên trụ Nhất thiết trí trí, cũng chẳng nên trụ phi Nhất thiết trí trí. Vì cớ sao? Sắc chẳng năng trụ chẳng sở trụ. Nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí cũng chẳng năng trụ chẳng sở trụ vậy. Là Bồ-tát Ma-ha-tát này năng cùng sáu thứ Ba-la-mật-đa thường chung tương ưng không lúc tạm nói.

Thiện Hiện phải biết: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát năng đem phương tiện vô trụ như thế tu hành sáu

thứ Ba-la-mật-đa, Bồ-tát Ma-ha-tát này mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Thiện Hiện phải biết: Như người muốn ăn quả xoài yêm-mật-la, quả măng cầu bán-na-ta, trước lấy hạt nó trồng xuống đất tốt, theo thời bón tưới, giữ xem sửa sang, lần hồi sanh trưởng mộng cây nhánh lá, hòa hợp thời tiết bèn có hoa quả, quả nên chín rồi, lấy mà ăn đó. Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát muốn được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, trước học sáu thứ Ba-la-mật-đa. Lại đối hữu tình hoặc dùng bố thí, hoặc dùng ái ngữ, hoặc dùng lợi hành, hoặc dùng đồng sự mà nhiếp thọ đó. Đã nhiếp thọ rồi, dạy khiến an trụ Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa và khiến an trụ bốn niệm trụ thấy Bồ-đề phần pháp. Đã an trụ rồi, giải thoát tất cả khổ lớn sanh tử, chứng được thường trụ vắng hẳn an vui. Bồ-tát như thế sẽ được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, năng tận vị lai nhiều ích tất cả. Vậy nên, Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát muốn đối các pháp chẳng nhờ duyên khác mà tự giác ngộ, muốn năng thành thực tất cả hữu tình, muốn nghiêm tịnh được cõi Phật sở cầu, muốn mau được ngôi yên tòa diệu Bồ-đề, muốn hàng phục được các ác ma quân, muốn mau chứng được Nhất thiết trí trí, muốn quay xe diệu pháp độ chúng hữu tình nên học sáu thứ Ba-la-mật-đa, đem

bốn nhiếp sự phương tiện nhiếp lấy các loại hữu tình khiến cho giải thoát các khổ sanh tử. Như vậy, Bồ-tát khi siêng tu học nên đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa thường siêng tu học.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Phật nói Bồ-tát nên đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa siêng tu học ư?

Phật nói: Thiện Hiện! Như vậy chớ sao, Ta nói Bồ-tát nên đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa thường phải siêng tu học.

Thiện Hiện phải biết: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát muốn đối các pháp được đại tự tại phải học Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Sở dĩ vì sao? Vì Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đủ đại uy lực năng khiến chúng Bồ-tát Ma-ha-tát đối tất cả pháp được đại tự tại.

Thiện Hiện phải biết: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm là cửa các pháp lành hướng về được. Ví như biển cả là cửa tất cả nước hướng về tới. Vậy nên, Thiện Hiện! Nếu các thiện nam tử Thanh văn thừa, hoặc các thiện nam tử Độc giác thừa, hoặc các thiện nam tử Vô thượng thừa, đều nên đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đây thường siêng tu học.

Thiện Hiện phải biết: Các Bồ-tát Ma-ha-tát đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm khi siêng tu học nên

đôi Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa cũng thường tu học. Cho đến nên đôi Nhất thiết trí trí cũng thường tu học.

Thiện Hiện phải biết: Như người bắn giỏi, áo mũ kiên cố, cầm cung tên tốt, chẳng sợ oán địch. Các Bồ-tát Ma-ha-tát cũng lại như thế, nhiếp thọ Bát-nhã Ba-la-mật-đa, nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí phương tiện khéo léo, tất cả ma quân ngoại đạo, dị luận đều chẳng thể phục được. Vậy nên, Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát muốn được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, quay xe diệu pháp độ chúng hữu tình phải siêng tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát thường siêng tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, bèn được quá khứ vị lai hiện tại chư Phật Thế Tôn thường chung hộ niệm.

Cụ thọ Thiện Hiện liền thưa Phật rằng: Vì sao Bồ-tát Ma-ha-tát thường siêng tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm bèn được quá khứ vị lai hiện tại chư Phật Thế Tôn thường chung hộ niệm?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát thường siêng tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, tức năng tu hành Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa, nói rộng

cho đến Nhất thiết trí trí, nên được quá khứ vị lai hiện tại chư Phật Thế Tôn thường chung hộ niệm.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bồ-tát Ma-ha-tát này làm sao tu hành Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tịch lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa, nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí nên được quá khứ vị lai hiện tại chư Phật Thế Tôn thường chung hộ niệm?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát này khi tu hành Bồ thí Ba-la-mật-đa, nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí; quán Bồ thí Ba-la-mật-đa nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí đều bất khả đắc, nên được quá khứ vị lai hiện tại chư Phật Thế Tôn thường chung hộ niệm.

Lại nữa, Thiện Hiện! Chư Phật quá khứ vị lai hiện tại đối chỗ Bồ-tát Ma-ha-tát này tuy thường hộ niệm mà chẳng bởi sắc thọ tướng hành thức, nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí nên cho hộ niệm, vì sắc cho đến Nhất thiết trí trí bất khả đắc vậy.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát tuy học nhiều chỗ mà không chỗ học? Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Các Bồ-tát Ma-ha-tát tuy học nhiều chỗ mà không chỗ học. Sở dĩ vì sao? Vì thật không có pháp đáng khiến chúng Bồ-tát Ma-ha-tát đối trong tu học.

Bấy giờ, Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Phật vì chúng Bồ-tát Ma-ha-tát hoặc hẹp hoặc rộng tuyên nói pháp tương ưng sáu thứ Ba-la-mật-đa, nếu Bồ-tát Ma-ha-tát muốn được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề quay xe diệu pháp độ chúng hữu tình, đối pháp giáo tương ưng sáu thứ Ba-la-mật-đa đây hoặc hẹp hoặc rộng đều nên lắng nghe, thọ trì đọc tụng, khiến cực thông lanh, suy nghĩ đúng lý. Đã suy nghĩ rồi chánh quán sát kỹ. Đã quán sát rồi, khiến tâm tâm sở đối tượng sở duyên đều chẳng còn chuyển?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát đối Phật Thế Tôn đã nói pháp giáo tương ưng sáu thứ Ba-la-mật-đa hoặc hẹp hoặc rộng khi siêng tu học, nên đối các pháp như thật biết rõ tướng hẹp rộng.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát đối tất cả pháp như thật biết rõ tướng hẹp rộng?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết rõ tướng chơn như sắc, như thật biết rõ tướng chơn như thọ tướng hành thức. Nói rộng cho đến như thật biết rõ tướng chơn như Nhất thiết trí trí. Bồ-tát Ma-ha-tát này đối tất cả pháp như thật biết rõ tướng hẹp rộng.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Sao là tướng chơn như sắc? Sao là tướng chơn như thọ tướng hành thức? Nói rộng cho đến sao là tướng chơn như Nhất thiết trí trí? Các Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết rõ mà học với trong, đối tất cả pháp như thật biết rõ tướng hẹp rộng?

Phật bảo: Thiện Hiện! Chơn như sắc không sanh không diệt, cũng không trụ khác mà khá thi thiết, đầy gọi tướng chơn như sắc. Chơn như thọ tướng hành thức không sanh không diệt, cũng không trụ khác mà khá thi thiết, đầy gọi tướng chơn như thọ tướng hành thức. Nói rộng cho đến chơn như Nhất thiết trí trí không sanh không diệt, cũng không trụ khác mà khá thi thiết, đầy gọi tướng chơn như Nhất thiết trí trí. Các Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết rõ phải học với trong, đối tất cả pháp như thật biết rõ tướng hẹp rộng.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết rõ tướng thật tế sắc, như thật biết rõ tướng thật tế thọ tướng hành thức. Nói rộng cho đến như thật biết rõ tướng thật tế Nhất thiết trí trí. Bồ-tát Ma-ha-tát này đối tất cả pháp như thật biết rõ tướng hẹp rộng.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Sao là tướng thật tế sắc? Sao là tướng thật tế thọ tướng

hành thức? Nói rộng cho đến sao là tướng thật tế Nhất thiết trí trí? Các Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết rõ mà học với trong, đối tất cả pháp như thật biết rõ tướng hẹp rộng?

Phật bảo: Thiện Hiện! Không ngăn mé sắc, đây gọi tướng thật tế sắc; không ngăn mé thọ tướng hành thức, đây gọi tướng thật tế thọ tướng hành thức. Nói rộng cho đến không ngăn mé Nhất thiết trí trí, đây gọi tướng thật tế Nhất thiết trí trí. Các Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết rõ phải học với trong, đối tất cả pháp như thật biết rõ tướng hẹp rộng.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết rõ tướng pháp giới sắc, như thật biết rõ tướng pháp giới thọ tướng hành thức. Nói rộng cho đến như thật biết rõ tướng pháp giới Nhất thiết trí trí. Bồ-tát Ma-ha-tát này đối tất cả pháp như thật biết rõ tướng hẹp rộng.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Sao là tướng pháp giới sắc? Sao là tướng pháp giới thọ tướng hành thức? Nói rộng cho đến sao là tướng pháp giới Nhất thiết trí trí? Các Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết rõ mà học với trong, đối tất cả pháp như thật biết rõ tướng hẹp rộng?

Phật bảo: Thiện Hiện! Sắc như hư không, không chướng không ngại, không sanh không diệt, không dứt không nối mà khá thi thiết, đầy gọi tướng pháp giới sắc; thọ tướng hành thức như hư không, không chướng không ngại, không sanh không diệt, không dứt không nối mà khá thi thiết, đầy gọi tướng pháp giới thọ tướng hành thức. Nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí như hư không, không chướng không ngại, không sanh không diệt, không dứt không nối mà khá thi thiết, đầy gọi tướng pháp giới Nhất thiết trí trí. Các Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết rõ phải học với trong, đôi tất cả pháp như thật biết rõ tướng hẹp rộng.

Bấy giờ, Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát lại làm sao nên biết tướng tất cả pháp hẹp rộng?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tất cả pháp chẳng hợp chẳng tan. Bồ-tát Ma-ha-tát này nên biết tất cả pháp tướng hẹp rộng như thế. Cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Những tất cả pháp nào chẳng hợp chẳng tan?

Phật bảo: Thiện Hiện! Sắc chẳng hợp chẳng tan, thọ tướng hành thức chẳng hợp chẳng tan. Nói rộng cho đến Nhất thiết trí trí chẳng hợp chẳng tan. Tham dục giận dữ ngu si chẳng hợp chẳng tan. Dục

giới, Sắc giới, Vô sắc giới chẳng hợp chẳng tan. Hữu vi giới vô vi giới chẳng hợp chẳng tan. Sở dĩ vì sao? Vì các pháp như thế đều vô tự tánh. Nếu pháp vô tự tánh thời vô sở hữu. Nếu vô sở hữu thời chẳng thể được có hợp có tan. Các Bồ-tát Ma-ha-tát đối tất cả pháp biết rõ như thế, thời biết rõ được tướng hẹp rộng.

--- o0o ---